

Siyasetteki yeni merkez

HASAN BÜLENT KAHRAMAN

Son zamanlarda, hükümet arayışı olarak görünen hareketin asıl anlamı siyasetteki merkezi toparlamaktır. Bu arayışın en çarpıcı örneği ANAP'la DSP arasında gelişen yakınlaşmadır. Bu oluşum Türkiye'deki

siyasal ortamın derlenip toparlanması yönünden önemlidir. Bu yeni etkileşim iki noktadan ele alınabilir.

Öncelikle, Türkiye'deki siyasal merkez kavramının 1990'larda tam bir bulanıklık yaşadığını vurgulamak gerekir. Oysa, 1982 Anayasası'nın ağırlık merkezini bu anlayış oluşturmuştur. Nitekim, dönemin başbakanı Turgut Özal, kazandığı 1983 ve 1987 seçimlerinden sonra siyasetteki parçalanmanın giderek zayıflayacağını düşünmüş ve sonunda ortada iki buçuk parti kalacağını iddia etmiştir. Ne var ki, aradan geçen zamanda özellikle merkez sağın kendi iç ayrışması bu kehaneti yalanlamıştır. Bugün siyaset hiçbir ideolojik gerilime dayanmayan bir dağınıklıkla karşı karşıyadır.

İkincisi, Türkiye'deki merkez solun durumudur. Türkiye'de 'reel' bir sosyal demokratik oluşumun mevcut olmadığı artık tartışılmalıdır. Soldaki iki parti, DSP ve CHP benzeri görüşleri savunan, hatta merkez sağla benzer görüşleri paylaşan partilerdir. İkincisi, DSP, aradan geçen zamanda kendisini büsbütün bir merkez tutuculuğuna çekmiştir. Bugün gerek taban olarak bakıldığında gerekse söylem olarak incelendiğinde bu partinin, yarattığı izlenim ve yanılısma dışında, sol ne ilgisi bulunduğunu sormak ve düşünmek gerekir. Bununla birlikte 1995 seçim sonuçlarının ayrıntılı incelemesinin de ortaya koyduğu üzere 'sol' tabanı, olduğu kadarıyla, artık bu parti tutmaktadır. Sorun o tabanın, davranış ve beklentilerinin sol olup olmadığına karar vermektir. CHP ise büsbütün ciddileşen bir belirsizlik içinde kendisini ve söylemini eritmektedir.

Bu durumda DSP'yle ANAP arasındaki etkileşim ve seçim yasalarındaki kısıtlamayı aşacak bir formülle gerçekleştirilebilecek bir siyasal işbirliği her şeyden önce ideolojik kavramlarda ortaya çıkmış olan kaymaları yerli yerine oturtabilecektir. Bu, merkez sağla sol arasındaki bir iletişim olarak da

algılanabilir. İkincisi, bu türden bir etkileşimin yaratacağı 'sinerji' blokun dışında kalan partilerin kendilerini gerek ideolojik olarak gerekse siyasal programatik olarak netleştirmelerine yol açacaktır. Sadece belli temel söylem doğruları etrafında birleşmiş fakat belirsiz nedenlerden ötürü ayrı ayrı duran partiler bu dağınıklıktan kendilerini bu yoldan kurtarabilirler.

Seçimlere dönük bir beklenti içinde olmak kolay değildir. Fakat, Türkiye'de ANAP'la DSP arasındaki ciddi bir etkileşim ve iletişimin doğduğu bellidir. Bu, eğer 28 Şubat'tan bu yana geçen süreç anımsanacak olursa ve varılan nokta iyi değerlendirilirse önemlidir. Türkiye, şu ya da bu yönlendirmenin etkisiyle yeni bir yapılanma sürecine girmiştir. Her 'katalizör' etkili benzeri oluşum demokrasinin kimi ilkelerini budar. RP-FP çizgisinde yaşananlar bu gerçeğin günümüzdeki görüntüsüdür. Ayrıca, güçlü bir merkez aslında tahakküme dayalı bir oluşum anlamına da gelir. O yönüyle de kendi dışındaki radikal oluşumları hızlandırabilir. Ne var ki, bu kaygı, demokratik boyutu ihmal edilmemiş güçlü bir 'pratik' merkeze duyulan gereksinimi ortadan kaldırmamalıdır.